

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 16 kor. — fill.
Negyedévre . . . 4 „ — „

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 20 kor. — fill.
Negyedévre . . . 5 „ — „

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 24 kor. — fill.
Negyedévre . . . 6 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszafelvétele vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes száma ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, jul. 31.

Vissza a tekintélylyel!

Nem bírok megbarátkozni a frázisokkal és borzadok a hatásos jelenetekről. Pedig ezek alkotják az illuziót, a földi boldogságot, mely mindig annyi, amennyivel több a szív az észnél.

De hát, ha szép arcot látok, az észet kutatom benne, ha művészetet mutatnak, a természetet keresem benne s ha szép frázist hallok — semmit sem keresek, hanem elfordulok tőle.

A frázis a szellem kísértete, melyen ha végighúz az ember, nem lel többet benne, mint a lánczot húzó és sohajzó fehér lepedős lelkekben, kik rendszerint szelíd suszter inasok vagy sipis lakájok polgári állásukra nézve.

Mindegy aztán a frázis, akár patakcsa, akár lilium habtermet, akár liberálizmus, akár szociálizmus vagy bármi népbolondító kísértet legyen is az.

Olvasgatom az olasz király gyilkosságáról szóló referádákat. Mi minden van bennük?

Anarchista tett, örült ember tette, a szociális nyomor volt az oka, a liberálizmus hanyatlása, a klerikális féktelen akció következménye stb. stb.

Dehogy! dehogy! Csillapítsuk kissé a lármát, hadd hallatszék a higgadt szó is.

Évtizedek óta uton-utfélen hirdeti minden liberális lap az emberi jogokat, a feltétlen egyenlőséget s ennek folyományaként a tekintélyek lerombolását, de mindenütt megtartják a tekintélyt, a hol nem kellemetlen önmaguknak. A család-

ban az apák tekintélyét, a gyárakban a munkaadót, a piaczon a nagytökéet s a hol muszáj, a királyi legfőbb tekintélyt is.

A nép azonban készen fogadja az eszméket, ő distingválni nem szokott, de végsőkéig viszi a konzekvenciákat.

Ha nincs tekintély, ha mindenki egyenlő, mire való az uri rend s miért volna több, mint ő. Egyenlő jogokat mindenkinek!

Ez a radikálizmus.

Ha minden ember egyenlő, miért nem egyenlő a helyzete? Egyenlősíteni kell a vagyont!

Ez a szociálizmus.

Ha minden ember egyenlő, miért volna egyiknek több hatalma, mint a másiknak, miért hoznak társadalmi és állami törvényeket, miért nem megy át prakszisba ez a tanítás? Le mindenkivel, a ki csak egy hajszállal nagyobb, le mindennel, a mi korlátoz!

Ez az anarchia.

S mert a sajtó hetekig ír egy-egy megvesztett emberről, ki bünt követelt el, ez a melegágya minden hiu, feltűnni vágyó, romlott szívű, maszlagosított lelkű emberek büntetteinek.

Hazugsággal van megtömve a világ, azért vadulnak meg az emberek oly szörnyű módon.

Hazugság az, hogy minden ember jogilag egyenlő, mert mindenki annyit ér, a mennyi a bel becse.

A mint nem egyenlő a fehér és fekete, a bűn és erény, a gazember és nemeslelkű, az áruló és a mártír, ugy nem egyenlő az emberek joga sem.

A gonoszt el kell nyomni s ha ártalmatlanná vagy megjavulttá tenni nem

lehet, ki kell pusztítani, hogy ne árthasson másoknak. A jót fel kell emelni, nagyobb hatáskört biztosítani számára, hogy javithasson máson is.

A liberálisok majd mind Darwinisták s így ismerniük kell a természetes kiválást, az evolúciót, a selekció naturalist, mely szerint az a haladás oka, hogy a hitvány egyedek elpusztulnak a létért való küzdelemben s a legkiválóbbak szaporodnak tovább, folyton szépitve, nemesítve a fajt.

Hát hová jutunk tisztelt liberális urak, az önök theoriája szerint is, ha az emberek közül pedig folyton a nemes alakok pusztulnak, a gazokat pedig légfűtéses börtönökben tenyésztik? Ha felszabadítják egyenlőség czimén a leggaládabb elemeket, ha letaszítják a legjobbakat s azt mondják, nincs különbség köztetek, — egyenlők vagytok.

Eszmei téren is keveset markol az, a ki sokat fog.

Az igenis az emberi méltóság követelménye, hogy a tehetségnek szabad útja legyen az érvényesülésre, bármily társadalmi pozícióban. Azért le a protekcióval, le a kikkekkel, le a kartellekkel, de míg ezt kiabáljuk, addig el ne felejtjük azt sem, hogy le a kunyorálással, le az irigységgel és le az önzéssel.

Ez pedig mind önmegtágadással jár s mindenki tudni akarja, hogy mi okból kell megtágadni önmagát. Itt van a vallás társadalmi jelentősége, mit *semmi* nem pótolhat.

Azután pedig ne játszunk az elvekkal és szavakkal. Ne ígérjünk a népnek többet, mint amit adhatunk és elbir s ne

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Szobaur kerestetik!

Irta. Mendelényi Béla.

S mert a hirdetési bélyeg-díjat lefutták, kinek-kinek módjában vagyon potom pénzért aprón-hirdetni. Hát én is!

Hirdetem a következőket:

Szobaur kerestetik. Különbejáratu, föltétlenül elegánsan butorozott, tiszta, világos, sőt mondhatnám: elragadó szobácska jutányos ár ellenében minden órában kiadó. Bővebbet nálam. Lakásom ott vagyon, ahova szobaurat keresek.

Ennyi a hír.

Indokai a következők:

Kora tavasszal, zsenge levegőben, kaczer napsugár kíséretében az Uri-utcán jártam.

Megszállott a hangulat és minden izemben az igénytelen, benső öröm vibrált. Ez az a hangulat, mikor a részegen alkalmatlankodó utazóknak 20 fillérest szoktunk adni.

Boldogan, fiatalságom tudatában, így mentem s néztem a levegőt, a himest az aranyzománczost. Nem akartam látni, csak nézni.

De lám, láttam is. Egy ablakban, papirlapot „kiadó szoba”. — Ennyi volt a papiron,

írás. Nini, nincs lakásom — ennyi ébredt bennem tudtára, meggyőződés.

Tetszett a tájék. Kedves, csöndes volt az utca. Bent, a ház udvarán csibék kotorászta; egyikük káralt. — A szomszéd ház salétromos falán vakitón tört meg a déli napsugár; szinte remegett a levegő. A szederfán verebek ficzánkoltak.

Ennyit láttam. Meg még valamit. Az udvaron hamvasarcu, gömbölyű asszonykát, rózszinü pongyolában. Gyönyörűen kék szemei voltak és zománczos fogai. Kaczagott. Roppantul jól esően, és bizonyosan valami csacsiságon.

Ilyenkor, ilyen körülmények között mindnyájukat megszáll a határozott, gyors és döntő hatásra szánt fellépés szükségének érzete.

Rövid voltam én is; gyors és döntő.

— Jó napot! Hol a szoba?

— Tessék.

Beléptem, kiléptem, elmentem.

Gazdagabb valék azon tudattal, hogy fehér függöny vagyon szobám ablakán, s hogy fürdő szobám is vagyon. Szegényebb egy papiros bankóval.

Lakásom volt. Elvégre is, ilyenkor költözöködni szokás. Miért ne költöztem volna hát én is?

A nap nyugovóra hajolt, kocsisom ellenben ittas lehetett, mert minden áron az állomásra vitt. Nem fért a fejébe, hogy uri ember hova

is kocsikázhatna napnyugtával és bőrdöndel máshová, mint máshová. Váradon ilyen időben csakis az állomásra mehetünk, erősködött ő, minközben nagyot ingott a bakon.

— De én költözöm, — szólék.

— Az már más. Tessék csak ide bizni.

Ez eszmecsere után elvitt a Diánafürdőbe. Onnét, bocsánat kérések kapcsán a Rimanóczyfürdőbe. Innét, sajnálkozva, a Király-kévéházba.

Sarktetel az, hogy az okosabb enged.

Átszálló hiányában egy magánzót váltottam és ennek bőrdöndömmeli kapcsolatos kíséretében lakásomra juték.

A kapu nyitva volt. Az ajtó azonban nem. Kulcsom ugyan volt, de az előszoba ajtajához nem. Bejönni bejöttem tehát, de be nem mehettem.

Minden okkupálásnak az a látható jele, hogy az elfoglalt földbe zászlót ütnek. Én csak bőrdöndöt üttem, s azt is az ajtó küszöbe elé. Es más híján — légváltozás szempontjából sétára indulék.

A kocsmába pedig nagyon kedvesen muzsikált a cigány. Nem látom be egyébként is, miért ne hallgathatná 10 óráig a muzsikát egy oly ifjú, akinek rendes foglalkozása sőt állandó lakása is vagyon, az előtérben egy bőrdönddel?

Hallgattam, tizig. Tizkor haza indultam.

Jól esett, hogy haza megyek. Rég volt, midőn anyámék köréből elszakadtam. Azóta anyát-

adjunk más nevet a dolgoknak, mint amit jelent.

Ha a nemes lélek nagy polczra jutott, adjuk meg neki a módot, hogy köteles tisztelettel vehesse körül magát, a közjó érdekében, vagyis állítsuk vissza a tekintélyt.

Hiszen kevés a különbség a mostani felfogás között s a helyes között, a mai kor végzetes hazugsága és az igazság között.

Ma azt mondjuk ne tisztelj senkit, minden ember egyenlő. Ez hazugság, mert frázis.

Mondjuk azt, hogy tiszteld a kiválókat és rajta légy, hogy te is oda juss. Az utad szabad.

Milyen tisztán áll így a kérdés, mégis mennyi küzdelemben fog még kerülni, míg az utóbbi mondás jut az előbbi frázis helyére.

Mert az előbbi röviden maga a liberális, az utóbbi a kereszténység társadalmi filozófiája.

Pedig mig e változás be nem jön, addig a liberális eszmei szörnynek, anarchista szörnycelemekedek fognak kísérői lenni. P—y.

Az agráriusok bünlajstroma.

A »Pester Lloyd« 168-ik számában kedveskedik olvasóinak azzal, hogy elsorolta azokat a bünöket, melyeket az önző és elfogult agráriusok az ipar és kereskedem ellen elkövetnek.

Az első, a legelső természetesen a *borforgalom* purificatioja, azaz az ide vonatkozó törvény végrehajtása és azok megbüntetése, a kik éveken át mérgezték a fogyasztókat és tönkretették ezreknek becsületes munkával keresett kenyerét.

A második a *gabonaelővételek* üldözése, avagy azoknak a százszor és ezerszer bünös kufároknak leleplezése, a kik egész falvakat, sőt járásokat tettek tönkre.

Következik ez után a *kereskedők* kizárása a katonaság részére való szállításokból. Persze a hadügyminiszter most már mindent gazdák-

tól és kisiparosoktól vásárol s a nagyszállítók közül többen éhen haltak.

A sort az *örlési forgalom* megszüntetése, az *iparos szeszifőzők* contingensének leszállítása s a *fogyasztási szövetkezetek* terjedése elleni jeremiádok zárják be.

Semmi ennél a mercantil jajveszékelésnél jobban nem mutatja, hogy az agrarizmus előtérbe nyomulása egyértelmű a becsület és produktív munka védelmével. Semmi jobban nem bizonyítja, hogy mennyire ideje volt immár az az irányváltozásnak, mert különben egészen urakká lettek volna rajtunk a paraziták és kufárok és nekünk csak az jutott volna osztályrésztül, hogy az elpusztított nemzet döreségén kétségbeessünk. E nemzet tönkremenőben volt, nem lévén benne erő, hogy álláson a szitán és megkülönböztesse a jót a rossztól, a barátot az ellenségtől. Jónak tartotta a rosszat, barátának azt, a ki nem barátság, hanem börtönre volt méltó. Talán sikerül végül belepántálni a jobb belátást a vezető rétegekbe, de hogy ez nem könnyű feladat, azt bátran elmondhatjuk. Ha nem fog az annyi koczán, nem is vállalkoztunk volna rá.

Az olasz király meggyilkolása.

A monzai királygyilkosság az egész művelt világ igaz részvétét Róma felé irányítja.

Elrettentő képét mutatja ez a borzalmas gyilkosság annak az erkölcsi elvadulásnak, a mely Olaszországot tönkre tette s mindjobban sodorja az anarchia felé.

Egy ország mély gyászba borulva veszi körül a ravatalt s a király-gyilkos kéjeleg az örömben, hogy örült merénylete sikerült.

A gyilkosságról érkezett újabb hírek a következők:

Az anarchisták gyűlése.

Róma, jul. 31. (Saját tud. távirata.) Az itteni lapok némelyike, köztük a Tribuna, határozottan azt állítják, hogy Umberto király összeesküvésnek esett áldozatul. A Tribuna cikke szerint Párisban egy hónappal ezelőtt gyűlést tartottak s ekkor határozták el Umberto király meg-

gyilkolását. Sorsot húztak s a szerencsétlen kihuzott *Bressi* volt. Mikor a sorsolás eredményét megtudta, egy pillanatra elsápadt, de csakhamar ördögi kacaj tört ki ajkán s harsány hangon kiáltotta:

— A sors úgy akarta, biztos lesz a kezem és a golyóm.

Az anarchistáktól kapott pénzt, hogy Olaszországba utazzék, bár voltak anarchisták, akik ajánlották, hogy szerezzenek biztos tudomást, vajjon az olasz király nem látogat-e el a párisi kiállításra, a hol könnyebben végrehajthatná Bressi rettentő megbiztatását. — A királygyilkost azonban nem látták azóta Párisban.

Többen voltak a gyilkosok

Monza, julius 31. (Saját tud. táv.) A meggyilkolt király holttestét s a rajta ejtett sebeket alaposan megvizsgálták s azon borzalmas felfedezésre jöttek, hogy *a királyt nem csak egy embernek, az elfogott Bressinek golyója érte, hanem egyszerre ketten lőtték rá.* A vizsgálatnál kiderült ugyanis, hogy *Umberto egyik sebe szélesebb, mint a másik, tehát a testébe hatolt golyókat két revolverből lőtték.* Dr. Dazio orvos szerint *két ember két különböző helyről lőtték a királyra.* Ezt a feltevést támogatja az is, hogy nem messze a merénylet színhelyétől egy eldobott revolvért találtak. Az egyik lövés a szívet egyenes vonalban a közepén érte.

A gyászbaborult Róma.

Monza, julius 31. (Saját tud. táv.) *Umberto* király holttestét Rómába szállítják s a Pantheonban helyezik ravatalra. Róma népe óriási tüntetésre készül a temetés alkalmával a királyi család mellett. A királyné maga fogja megkoszoruzni a koporsót. — A királynét el-el-

lan járom a világot. De mindig egy érzés vigasztalt, az, hogy lesz még jó ruhám és fűtött szobám nekem.

Most is volt mindez; csak kapukulcsom nem.

És mégis, a kapu csodálatos elővigyázattal csukva volt. Csengő-gombot láttam a kapun. De az ilyesmi lehet merő fikció is. Újjaddal billegeted, de hangját nem hallod. Billegettem, hallgatóztam — semmi.

A hold gyönyörűen világított. Oly néma volt az utcza mint a Pekingi nagykövek. Sehol egy élő lélek, akivel szóváltást kezdek volna a felől, hogy vajjon miképen juthatnék be, t. és t. otthonomba. Magamtól kérdeztem hát és magamnak adtam is meg a választ: sehogy.

Ilyen és hasonló esetben mindig eszünkbe jut, hogy nini, a szomszéd utczában lakik egy kenyeres pajtásunk, és annál fölösleges fényűzési czikek, többi között divány is kapható.

Kenyeres pajtásom lakott a szomszédban, de éppenséggel mindenütt lehetett, csak otthon nem. Rövid másfél óra alatt győződtem meg arról is hogy nem lehet hozzá be sem mászni.

Naiv ötletem támadt. Hátha azóta kinyitott a kapu? Akármennyire óvódába illő gondolat vala ez, elindultam rajta, visza, otthonomba.

A kapu tényleg nem volt nyitva. Holott ökleim hangokat csaltak ki rajta.

Az idő éjfélre, karjaim pedig lankadásra hajlottak, mikor végre az egyik ablak mögül ijedt suttagást hallottam:

— Ki az?

— Én! — szoltam lehetőleg barátságosan.

— De ki?

— Én, a szobaur.

Ezt a nyájas társalgást negyedórai értelmi szünet követte, s közvetlen a szünet után ezen frappáns kérdés:

— Csukva van a kapu?

— Hogyan? Hát mint gondol, tisztelt kegyed, miért cimbalmozok itt 3 és fél óra óta?

— Pedig nyitva hagytuk.

— Hm, lehet hogy a jövő egyik eddig nem méltányolt automatája rejtezik e nyomorult külszin alatt — de tény, hogy a kapu csukva van.

— Nem értem.

— Én sem, hogy mért nem nyitja ki.

— Igaz is!

— No lássa!

Bejutottam. Kettőt konstataáltam. Hogy:

1. A kapu tényleg csak tolózárral vala becsukva.

2. Miután házigazdám, bemutatkozván, nyugalomra tért, — szobám ajtaja elé jutottam.

Megnyomom a kilincset; semmi. Ezt nevezem én kartellnek. Tehát szobám kulcsa sincs. De hát hol tartózkodik a kulcs? Gyufákat égettem, és ezek segédelmével óvatosan átvizsgáltam az előszobát. Mindent találtam. Mindazt, a mit házi csendélet csoportosító fogalma alatt kellek-ként ismerünk. Kulcsot is, ötöt. De ama bizonyos hatodikot, amelyik az én szobámat nyitotta volna, azt, becsületesemre! nem.

Végre is levertem valamint a szekrényről. A zajra elűnt házigazdám és ujjalag érdeklődni kezdett az iránt, hogy ugyan mi bajom.

— Nincs, mondám, hál Istennek semmi. Mert légző és emésztő szerveim kitűnően működnek, szívervésem szabályos, egyéb tengéleti működéseim részarányosak, nyugodtan alszom és abszolúte nem vagyok ideges.

— Hát akkor?

— Nem tudok bemenni! ordítám, tekintettel arra, hogy a házban mindenki aluszik már, csak éppen én nem.

— Nincs kúcsa?

Hallottak ilyet? Ez az ember azt hiszi, hogy talán én vagyok az a bizonyos bibliabeli teve, amelyeik a tü fokán átsétálgat.

— Hásze' azért nem tudok bemenni! ordítám.

Házigazdám megdöbbenve visszavonult. Rövid félóra mulva visszatért, azon jelentéssel, hogy — előre megfontolt tévedésből — bevitték szobám kulcsát, nehogy valaki beme-hesen szobámba.

Ez az indoklás valóban hidegen hagyott. Az azonban kevésbé, hogy — gyufáim elfogytak, ellenben szobámban semminémű gyújtó szerszámra nem akadtam. A hold pedig, tén-erre való tekintettel, döntőleg felhők mögé bujt.

Miy szerencsések lehetnek a vakok, sőt-hajtam, akik csakis harapni való sötétségben tudnak döntő biztossággal vetkezni, avagy öltözni.

fogja a zokogás, sokszor ájulásba esik. Majd felsír:

— *Miért kellett ennek megtörténni. Hogy tudták megölni ezt az embert, aki mindég csak jót tett.*

Ma is az összes üzletek zárva vannak, minden házon gyászlobogó van.

A szoczialisták ellen.

Milanó július 31. (Saját tud. távir.) Az itteni szoczialista községtanács a gyilkosság felett mélyen megbotránkozó manifestumot bocsátott ki. A nép azonban ezzel nem csillapult, hanem még jobban felháborodott a szoczialisták ellen. Tegnap a szoczialista tanács épülete elé vonult az ezer és ezernyi nép s valósággal megostromolta az épületet. Betörte az összes ablakokat s a kapukat. Rombolás közben éltette az uralkodó családot.

Öngyilkosjelölt gyilkos.

Monza, július 31. (Saját tud. távir.) A gyilkosság elkövetésekor közel állók azt állítják, hogy *a gyilkos agyon akarta magát löni, azonban a nép és a tornászok rárohantak s leteperték.* A csendőrség valóságos harcot vívott, hogy kimentse a gyilkost a nép bosszuló kezéből. Így is véresre verték. — A királygyilkos Bressi szülőhelyének, Prato-nak lakossága teljesen kétségbe van esve. Szégyenlik, hogy az ő szülöttjük követte el az eléggé meg nem büntethető gaztettet. — *Prato* lakossága pedig a királyhűség tekintetében Olaszországban az első helyen áll.

A gyilkos büntetése.

Természetesen mindjárt az első órákban felmerült a kérdés, hogy micsoda büntetés vár a gyilkosra és nagyon téved, aki azt hiszi, hogy ki fogják végezni. Mert tudni kell, hogy **Olaszországban nincs halálbüntetés.** Aminthogy királynénk gyilkosa is életben maradt, úgy Bressi is nyilván még hosszú ideig fog élni.

Mithogy pedig szemeim épek, behunytam őket. Ekként vakot színelve, megfosztam magamat ruháimtól s miután végig próbáltam a mosdót, a szekrényt, az asztalt és a kályhát, végre is az ágyamig jutottam. Ez ugyan nem volt megvetve, de végre is ehhez nem kell különösebb szakértelem.

Higyjék el, ringatás nélkül elaludtam; lehetett az idő $\frac{1}{2}$ 2.

Ezen előzmények után, rövid leszek.

Fokként került a szobámba mind az, amit civilizált európai belső berendezés név alatt ismer; de csak azért, hogy időnként ismét kivándoroljon onnét. Így a szék, törölköző, és egyéb. Ellenben sűrűn találkoztam szobámban oda nem illő dolgokkal. Itt ismerkedtem meg apránként a női toalett minden titkiával. Ha törölgettek szobámban, azt az ágyamban felejtett törölrongyról állapítottam meg. Szobám egyébként átjáró vala. A konyha és a háziak lakosztálya között feküdvén. De ebédlő, társalgó és öltöző is volt. Mindezt csak este, mikor haza kerültem, tudtam meg a kombináció, továbbá a hátrahagyottak segítségével.

Gyűlölöm a macskát, utálok a legyet. Kévetkezésképp egyszer, midőn nappal botlottam haza, macskát találtam a diványomon; legyek pedig százával zsongtak körül.

Ágyam kétszer roskadt össze, különben pedig hálóingemet ma. Inap már az utcáról kell behalásznom. A lühdő szoba akkor állott koriátlanul rendelkezésemre, este, mikor a viz-

1894-ben Zanardelli miniszterelnök, a híres büntető jogász új büntető törvénykönyvet adott Olaszországnak. Ez a büntető törvénykönyv úgy szólván a legmodernebb egész Európában és a **halálbüntetést egyáltalában nem ismeri.** A legmagasabb büntetési tétel e törvénykönyv értelmében az ergastolo, ami nálunk az életfogytig terjedő fegyháznak felel meg.

Az ergastolo mindazonáltal sokkal súlyosabb büntetés a mi fegyházunknál. A házirend és a fenytékek a legmegátalkodottabb bűnöst is képesek megtörni. Azonkívül az ergastoloval hat évi magánzárka is jár, amit a börtönorvosok tapasztalata szerint a legerősebb szervezet sem bír ki, hanem elpusztul.

A gyilkos Magyarországon.

Budapest, jul. 31. (Saját tud. távir.) Hivatalosan megállapították, hogy Bressi járt Magyarországon is, két anarchista-val. Megfordult Budapesten is s bár nem dolgozott, mindig volt pénze. Ezelőtt 8 évvel a pozsonyi hidépítésnél is rövid ideig dolgozott. Durva, nyers természete miatt kellett elmennie a munkából.

Bressi bátyja.

Róma, július 31. (Saját tud. távir.) A királygyilkos Bressinek bátyja, Bressi Lorenzo Givaedonoban lakik, hol háza van. A gyilkosság hírére lélekben egészen megtört embert egy hirlapíró felkereste. Sirva fakadt ki a hirlapíró előtt Lorenzo:

— Inkább a halált szenvedtem volna el, — mondá — mintsem ezt a végtelen bünt halljam.

Szerinte öcsce normalis gondolkozású és viseletű volt azelőtt.

A hirlapíró további szavaira kitért:

— Átkozott legyen az anarchismus és az anarchisták. Azok nélkül nem jutott volna öcsém ennyire. Ha tudtam volna, kitekerem a nyakát.

vezetéseket — tekintettel a tekintendőkre — elzárták. Máskor akadályok tornyosulnak elém.

Lisztnek — nyugodjék szegény haló porában — van egy gyalázatos szerzeménye. Soha ennél gyötrelmebb muzsikát nem hallottam. Azért mondom, mert 2 álló hétig ez volt az ébresztőm.

Teljesen szolid életű vagyok.

De a kapukulsom oly monstrum, hogy nem hordhatom zsebemben. Az ablakon találok, mikor haldokló nagybátyámtól, kinél estémet töltöm, hazajutok. Sokszor azonban nem találok, mert nincs. Házbeliek sincsenek. Ilyenkor, nehogy az a látszata legyen, hogy visszatértemmel siettetni ak rom nagybátyám halálát, nincs más hátra, mint költségkimelés szempontjából kávéházaa menjek.

Ó, sokat mondhatnék még. Nagyon sokat. De nem akarom, hogy szószátyárság vádja érjen. Nyugodtan hivatkozom arra, hogy hajam megritkult, ellenben 10 kilót soványodtam, amióta itt lakom.

Nem vagyok ellensége senkinek. Mert ha az volnék, minden diplomácia segítségével ide juttatnám, hogy utódom legyen.

Igy tehát, csak egy általánosságban mondom, aprón hirdetve:

— Egy jó házból való szobaur kerestetik. Bővebbet nálam. Jelentkezzenek, mielőbb, kérem; az örök, szent irgalom nevében!

— Gyakorolta magát öcsce a céllovásban — kérdé a hirlapíró.

— Igen; ezt mindannyian megteszük, de azért *nem vagyunk gyilkosok.*

Lorenzo különben bevallotta hogy *ő előtte öcsce magát anarchistának mondta*, de ezt nem vette komolyan.

A pápa részvéte.

Róma, jul. 31. (Saját tud. távirata.) A Vaticanban kiméletesen közölték a véres gyilkosságot a Szent Atyával. Reggel 6 órakor *Rampolla* bibornok-államtitkár juttatta a pápa tudomására a megrendítő esetet. A pápa mélyen meghatva szólott:

— Szegény ember! Szegény család!

Reggel a pápa házi kápolnájában misét mondott Umberto királyért. A bibornokok értekezletre gyűltek össze a bibornok-államtitkárnál, hogy a király temetésének részleteit megbeszéljék.

Róma, jul. 31. (Saját tud. távirata.) *Leó* pápa a királynőnél Ferrari bibornok által kondolealt.

A magyarok részvéte.

Páris, jul. 31. (Saját tud. távirata.) Az interparlamentáris Unio magyar csoportja nevében gr. *Apponyi* Albert és *Berzeviczy* Albert, a függetlenségi párt nevében pedig a szintén itt időző *Kossuth* Ferencz táviratilag részvétüket fejezték ki Saracco miniszterelnöknek a gaz gyilkosság felett.

A honvédség a temetésen.

Budapest, július 31. (Saját tud. távir.) Az általános részvétekből, a mely az egész művelt világon megnyilatkozik az olasz király ravatalánál, a m. kir. honvédség is kiveszi részét. A meggyilkolt király temetésén a honvédség képviselőtében báró *Fejérváry* Géza honvédelmi miniszter lesz jelen a temetésen.

Az új király utja.

Róma, július 31. (Saját tud. távirata.) *Umberto* hadsegéde szerint a király utolsó szava ez volt: *Addio!* — *Margit* királyné maga kérte bátyját, *Tamás* genuai herceget, hogy egy hajórajjal induljon az új király elé. A királynénak bátyjához intézett sürgönye így szólott:

»Vérző szívvel adom tudodra *Umberto* halálát, kit egy gaz kéz orozva ölt meg. Kérlek, menj egy hajórajjal a fiu elé. *Margit.*«

Róma, jul. 31. (Saját tud. távirata.) Az új király *Viktor* Emánuel holnap délután megérkezik ide. A miniszterek, képviselők elébe utaznak. Az új király Nápolyba *Saracco* miniszterelnöknek sürgönyözött: »Magamon kívül vagyok, azonban utazom.«

Róma, július 31 (Saj. tud. távirata.) *II. Viktor* Emánuel király tegnap már elutazott *Pireusz*ból, a hol a konzul már várta a gyászherrel; azonban az új király már értesült atyja meggyilkolásáról. Az éjjel *Brindisibe* érkezik s onnét utazik atyja holttestéhez.

Az olasz lapok a gyilkosságról.

Róma, július 31. (Saját tud. távir.) Olaszország összes lapjai gyászkeretben

jelentek meg s a fájdalom igaz kitörésével szólnak *Umberto* haláláról. — A Vatican lapja, az *Osservatore Romano* hatalmas cikket irt, a mely élesen szól az anarchisták ellen.

Eskü az új királynak.

Róma, jul. 31. (Saját tud. távirata.) Ma délelőtt az összes római csapatok fel esküdtek az új királynak. Egy tábornok olvasta fel az esküt. Az egész országban szintén feleskették a csapatokat.

A gyilkosság és a hármasszövetség.

Bécs, július 31. (Saját tud. távirata.) Diplomáciai körökben attól tartanak, hogy a király-gyilkosság nagy változást fog előidézni a hármasszövetségben.

Esküdtszéki bíraskodás.

Az esküdtszék alap gondolatában van valami jó és valami rossz. Hogy a büntény felett maga a megbántott társadalom mondjon ítéletet képviselői útján s így alkalma legyen a társadalomnak esetleg enyhébb közfelfogása érvényesítésére, de azzal a megszorítással, hogy tartozik törvény értelmében határozni. (349. §) Ez elvnek jó. De kérdés, vajjon mindig a társadalomnak hivatott képviselői ülnek-e az esküdtszéki padokon, a kiknek ítéletében megnyugszik a társadalom. Mindenesetre azonban megvan az a hibája, hogy a könnyen befolyásolható közvélemény alapján hoz ítéletet.

Az tény, hogy az eddig hozott ítéletek egy-némelyike megdöbbentette az esküdtszéki intézmény barátait is. Szenzációs felmentéseket olvastunk. Az aggodalom annyira általános, hogy még *Edvi Illés Károly dr. is*, — az esküdtszék nagy barátja — szükségesnek látja a Budapesti Hirlapban felszólalni s óvatosságra inteni a felmentések tekintetében.

Vitatkozni lehet az esküdtszéki intézmény életrevalósága felett, de hogy maga a törvény (1896 XXXIII. tcz.) alapján hibás, az kétségtelen.

A 349. § kimondja, hogy mindegyik esküdtszéki esküt tesz arra, hogy igazságosan és törvény értelmében határoz.

A 373. § szerint a bíróság köteles felmenteni a vádlottat, ha az esküdtek nem bűnösnek mondták ki.

Tehát mi kötelezi az esküdtszéket, hogy törvény értelmében határozzon? Hol a garancia erre? Hol a korrektívuma annak, ha nem törvény értelmében határoztak.

Tessék hozzávenni azt, hogy a 371. § szerint: »Ha az esküdtszék a vádlottat bűnösnek mondta ki és a bíróságnak valamennyi tagja arról van meggyőződve, hogy az esküdtek az ügy lényegében a vádlott sérelmére tévedtek, a bíróság a további eljárást felfüggeszti és az ügyet indokolás nélkül hozandó határozattal a legközelebbi ülészek esküdtszéki bírósága elé utasítja.«

Tehát a törvény megadja a módot, hogy az esküdtszék tévedése helyesbítették, ha a vádlott sérelmére tévedett, de nem ad módot helyesbítésre, ha tévesen felment. Pedig sokkal végzetesebb a téves felmentés, ha rendszerré lesz, mert a társadalom elvadulásását eredményezi, míg egyes téves ítélet csak egyiknek lesz hátrányára.

Első kötelesség tehát pótolni a törvény e hiányát s új esküdtszék elé utasítani a teljes felmentést, mert sok felmentés máris korrumpálta ez intézményt.

További hiánya a törvénynek, hogy a bíróságnak passiv szerepet juttat a minősítésnél. A váradi esküdtszék előtt folyt le az ügy, hol az ügyész rablásnak kérte kimondani a cselekményt. Tényleg meg volt az erőszak is, az elvétel is. Ámde az erőszak evidensül nem volt oly nagyfokú, hogy rablásnak legyen minősíthető, csak zsarolás lehetett, mely jóval enyhébben büntetetik. Az esküdtek közül nem állt fel senki, hogy enyhébb minősítésre (zsarolásra) is kérje a kérdés feltételét. A védőügyvéd azt hitte, hogy a verdikt után is kérhet enyhébb minősítést. Az esküdtszék meghozta verdiktjét s a bíróság az ítéletet, mely rablásért büntette meg a vádlottat, mert habár a bíróság látta, hogy ez csak zsarolás, nem avatkozhatott bele a kérdések feltevésébe, a mit ügyész és védő proponáltak s az esküdtek elfogadtak, pedig ha joga lett volna a bíróságnak feltenni a kérdést, biztosan csak zsarolásra irányozta volna.

Más esetben maga a védőügyvéd nem akarta az enyhítő kérdés feltételét, mert tudta, hogy az esküdtszék fel fogja menteni a vádlottat, ha nagyon szigorú ítélet és felmentés között kell választania. A felmentés megtörtént.

Bizonyára van tehát mit javítani a törvény rendelkezéseiben, ha általában a törvény fentartandó is.

Társadalmi krónika.

A mesebeli királyfi meglátott egy szép pásztorleányt. »Te az enyém, én a tied.« Feleségül vette. Koronáját, országait megosztotta vele. A mesék országában nincs morgatikus házasság. Meseországban nincs *pragmatica sanctionis* A mesebeli királyfi két birodalom miniszterei előtt nem fogadja esküvel, hogy hitvestársát nem tekinti királynénak, hogy születendő fiacskája nem lesz királyfi.

Mégis mesébe illő az, hogy a királyleány szegény grófhöz megy feleségül, királyfi pedig szegény grófkisasszonyt vehet el. És az ősz király rámondja az áment. Boldogság a trónon. A népek örömmel látták ezt. S az Elba partján száll a mese a királyfiról, a ki megszerette a szép pásztorleányt és feleségül vette.

A trónon szerelem. S a polgári emberek közt számítás. A házasulandó ifju leánynezőbe megy. Nem is leánynező az, hanem telekkönyvnező. Szép a leány? Szeret? Nem is kérde. — Mennyi lesz a hozomány s mikor? Ez itt a fő és a telekkönyvet bujja, mint a tudós a jogi kodexet.

S a lányos apa a lányos mamával szomorúan összenéz. »Férjhezmenni bajosan fognak! Adjuk őket képezdésbe.« És a képezdét százával ostromolják a lányos mamák. Hozzák a kis süldőleányokat. Ott nyűzsögnek a képezde udvarán. Akad köztük virgócz, pirosképű: akad élhetetlen, együgyű. A szülő nem nézi: tanítónőnek termett-e, lesz-e a nehéz pályához ereje, tehetsége, kitartása? Ő csak diplomát akar a kezébe adni. Ha mindjárt elenyved is a sok tanulásban. Mert a férjhezmenetel bizonytalan. Szegény leányra szomorú sors vár.

A férjhezmenetel bizonytalan. Önállóságra kell nevelni a leányt.

A leánygimnázium megtelik. Foly az érettségi vizsga. Az okos leányszemek csillognak. A piros leányajk pörgeti Cicero és Homeros nyelvét. Az apák, mamák boldogok. A fiuk rakásra buknak a vizsgákon s ime ez a kis leány, hogy fele! Orvos, tanár lesz belőle; talán tudós is! Az újságok tele torokkal kürtölik a diákkisasszonyok dicsőségét. Egy kis gonosz manó pedig ott vihog a sarokban: »Hogy örülök annak a kis tudásnak! Oh, ti együgyűek! És nem tudjátok, mit adtatok érte cserébe: a boldogságot... He-he-he!«

Az ősdi nagymama otthon, a nagy karszékben, csendesen kötöget (már csak ő maga — a fiatalok lenézik a kötést) és el-eltűnődik: ha már a leányokból is orvos, tanár lesz, ki fogja a gyermekeket dajkálni? Az ősdi nagymamának igaza van; ki lesz a jó, dolgos kisasszony s ki lesz a boldog, szerető feleség? Cicero és a főzőkanál nem igen fér össze. Az önállóság nem teszi boldoggá a nőt. A tudás nem kárpótol a szeretetért.

A fiuk pedig rakásra buknak.

A gimnázium nem megy. Mégse adják őket mesterségre, sem kereskedőnek. A jogot végzik, ha török-szakad. Majd akad valami kis hivatal. Egy segédfogalmazóság. Egy aljegyzőség. Az atyafiság résen áll. A *protectio* segít. Nincs tehetsége? Se baj. Nincs tudománya? Kell is az! Majd tánczoltatja a főispán leányát és udvarol a kegyelmes ur hugának. És jár jourra és rendez pikniket. Ha mindjárt adóságra is. Baj az? Egy jó házasság majd kirántja.

Azután halad a létrán fölfelé. Beteszik főispáni titkárnak vagy a miniszteriumba. Soron kívül léptetik elő. Lesz belőle hivatalfőnök. A törekvő szegény fiu, a kinek *protectiója* nincs, buzza az igát és dolgozik helyette nyomorult fizetésért, kicsi hivatalban s nem bír fölvergődni.

Az ország szekere pedig döcög tovább. A panasz hangzik. Rossz a közigazgatás. A hivatalokban uralkodik a czopf. Az ország milliőkat költ a hivatalnokokra. Államosítva van minden. A viszonyok mégse javulnak.

Az ország szekere döcög.

Az ország milliőkat költ az államhivatalokra. A föld nem bírja a terhet. Sárgul a kalász. Pendül a kasza. Hull a rend. Az arató homlokáról szakad az izzadság. — Kereszttel hintve a tarló. A gazda számíttatja a termést. A szem megszorult. A termés nem adja ki a száz métermázsát. A határidő pedig lejár. A különbözetet fizetni kell. Adósságra dolgozik. A földet nem javíthatja. Cselédségét nem fizetheti rendesen. Marhaállományát nem szaporíthatja. A munkásköz drága. A buza olcsó. Az adó elviselhetetlen. S a malmok kedvezményt élveznek.

A mezőgazda sorsa nehéz.

Párisban foly a tanácskozás.

Méline önvédelemre hívja fel a gazdákat. Darányi Mélinet élteti. A Lipótváros felzudul. A P. Lloyd veri félre a harangot. Veszedelemben a liberalismus! S megfenyegeti az agrárius minisztert. Canossába vele!

Mintha hallottuk volna már e hangot valahol. Pár hónapja Egán beszédje idézte föl. — Akkor neki szólt a pereat. Akkor őt küldték Canossába. De azért a ruthén akció megindult s a kazárokat megrendszabályozták.

Eppur si muove.

Itt a kánikula.

Fürdőre kell menni. Varrónő, szabó lázasan dolgozik. A számla? Az majd várhat esztendőre ilyenkorig.

Az osztrák fürdők megtelnek magyar vendéggel. Marienbad, Radegund fenyvesében zeng a magyar szó. Az osztrák zsebbe foly a magyar pénz. A sógor nevet. »34 százalékot kvótába adsz, nagy vita után a többi olvasatlan szóród tele marékkaal fürdön s a bécsi portékáért.«

A magyar fürdők pedig tengődnek. Amerikai és ázsiai közegészségügyi viszonyok. Este későn muzsikaszó, duhajkodás. A ki beteg, betegesebb lesz tőle. Radegundi, marienbadi orvosnak a magyar beteg szót fogad. De itthon ur akar lenni. Mulatni, ha kedve tartja; muzsikáztatni magát. Mit neki a fürdői rend, fürdőorvos rendelete? Fogadjon szót a filiszter, gyatra pugris csöcselék. Ő ur s ur a pokolban is. Nem téri el a fegyelmet. S fürdőhelyen nem gyógyul meg, prédál pénzt és egészséget.

Magyarország gazdag ország. Természeti kincse bőven. Ásványvize, gyógyforrása, szép vidéke van elég. Azért mégis szegényország. Mit ér a természet kincse, ha fiai oktanok.

A kiállítás csalogat. A csépeletlen termés ára a zsebben. A magyar ember utra kél. — Utazik első osztályon. — Drága vendéglőbe száll. Eszi ami drága, ritka. Szórja a borralalót. Süvegeli kocsis, pinczér. És ő egész boldog bele (s nem tudja, hogy kocsis, pinczér kineveti háta mögött). Büszke, hogy itt is uralják s parancsolgathat kedvére s lármázik a table d'hotenál s tres zsebbel, tres fővel megy haza.

Bolond angol, bolond német él egyszerűen, kevéssel beéri; pensióban meghuzódik s megnéz mindent; úgy költ, hogy maradjon is; s minden évben utazhassék s otthon ne nyögje az utat. Előre gyűjt, félre is rak egy-egy megtakarított garast; s esztendőre nagyszerűen megindul másik utnak; nem lármázik, nem költ sokat, nem szórja a borralalót; nem bánja, ha kocsis, pinczér, nem is igen süvegeli; hanem annál többet lát, néz, gyűjti a tapasztalatot; okul abból, a mit lát. Kocsis, pinczér nem neveti, megbecsüli; azt mondja rá: »Van magához való esze.«

Utazik a magyar utas s jó hozzánk az idegen. Budapest már világváros. Idegenforgalom legyen. Mindent meg kell tenni érte. Álljon készen cicerone, vezetni az idegent. Külföldön meg hirdetni kell Magyarországot szépségeit; tóduljon az idegen.

S a praktikus idegen azt kérdezi: »Melyik pensio a legjobb?« — »Pensio?« A cicerone vakarja a füle tövét. »Hát itt kérem, csak a kiszolgált hivatalnok özvegye huz penziócskát. Hanem ellátást, azt kaphat az ur vendéglőben eleget; fizethet is, mint a köles, ha akar s ha a szállás úgy taksálja.« S taksálja a kocsis, pinczér, mesterember, boltos, hordár, mindenki az idegent (a ki nem győzi a borralalót s nincs szokva az alkuváshoz) s megkoppaszta, felfogadja, hogy a szép országot nem látja meg ez életben többé soha — sohasem; és barátját lebeszéli, hogyha ide akar jönni s ellenségét küldi ide, bosszúból.

Divatba jött az utazás. Nálunk is egyebütt. — Hova rándulsz ki vasárnap? — Az éjféli napot nézem meg. — S te hól hűsölsz a nyáron? — Elszaladok Szibériába.

Oh, ne tessék megjedni. Szibéria ma-holnap fölkapott nyaralóhely lesz. Az ólombányák romantikája megszűnik. A deportáltak szuronyföldözet alatt gyalogoló csapatait vidám turisták váltják fel, kiket a szibériai vasut mesés kényelemmel berendezett kocsikban röpit a földgömb másik oldalára.

A fehér czár kimondta, hogy Szibériába nem számüz többé senkit. Minek is? Elég Szibéria az a lengyelnek otthon, ha gyermekét nem taníthatja anyanyelvére, ha nem nevelheti apái hitében; ha eladott földjét nem vásárolhatja vissza, ha hazájában hivatalt nem vállalhat. Elég Szibéria az a finnek otthon, ha alkotmányától megfosztják, ha az orosz nyelvet, hitet kényszerítik rá.

A kegyes czár nem számüz többé Szibériába...

A szibériai vasut tovább is visz.

Be a szomszéd Kinába. De ez már kevésbé kényeztetés.

Európainak lenni ma a mennyei birodalomban felér egy szibériai ólombányával. A kínainak az európai kultúra nem kell. Beéri ő a magáéval. Missionarius őt ne térítgesse: a vízbe fojtott leány-gyermekeket ne nevelgesse föl a sápadt arcú apáczá. És megmutatja, mennyit szelidített erkölcsén a négyezer éves kultúra. Ezrivel mérsárolja le tulajdon keresztény véreit. Ezrivel mérsárolja az idegent. Nero megirigyelhetné Tuan herceget.

A fölkonczoltak vére boszuért kiált. Boszuálló Vilmos elindítja hadát. A fehér czár s a sárgabőrű Mikadó küldi seregét. S a büszke Anglia téllen nézi ezt. Veretlen vezérét a Vaal mellett veri a kis búr; a Ganges mellett pedig pusztít az éhhalál. Most látja, mily drága árt fizet az arany- s gyémántmezőkért. És bánja, de későn.

M. G. Sz.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 8-5-ig 20 fillérért. Kedden és csütörtökön d. u. 8-5-ig 40 fillérért. Más időben 1 korona.

Augusztus 4. A városi árvaház igazgató választmányának ülése d. e. 11 órákor.

Augusztus 4. A községi iskolaszék alakuló ülése d. u. 5 órákor.

Aug. 4. A v-velencei Népkör táncszétele Karger Sándor vendéglőjében.

Augusztus 5. A »Réti Népkör« táncszétele saját helyiségében.

Augusztus 5. A 48-as Népkör nyári mulatsága a Karger-vendéglőben.

* **P. Lollok Nagyváradon.** Egy évtizeddel ezelőtt egész Magyarországon ismertté tette *P. Lollok* nevét az a nagy lélekre valló cselekedet, a melyre újabb korban nem sok példát találunk. Pápai praelatus, esztergomi kanonok volt és a bécsi Pázmáneum rectora. És a méltóságos címéről és a dus javadalomról és az előtte álló fényes jövőről lemondott, hogy egyedül a hallhatatlan lelkek ügyének szentelje életét és munkálkodását. A közel 60 esztendő ember, a nagyuri életmódhoz szokott főpap beállt egyszerű *novicziusnak* Szent Vincze rendébe a *lazaristák* közé. Ide s tova egy évtized mult el azóta és *P. Lollok* bejárta Magyarországot javarészt missiókat, szent gyakorlatokat tartva. Tegnap Nagyváradra érkezett s a Szent Vinczéről nevezett irgalmas nénéknek tart kilencz napi szent gyakorlatot. Alig hirdetheti valaki méltóbban a lemondás ígét, a lemondás és önmegtágadás szüzeinek, mint éppen ő, ki a lemondást, az önmegtágadás erényét oly hősi módon gyakorolta.

* **A polgármester egészsége.** Dr. *Bulyovszky* József, Nagyvárad város polgármestere pár hét óta betegen feküdt lakásán, de azért állandóan foglalkozott a város fontosabb ügyeivel s azokról referáltatott magának. Mint őszinte örömmel értesülünk, polgármagunk egészségi állapota már annyira javult, hogy elhagyhatta az ágyat s még e hét folyamán átveszi a város ügyeinek vezetését, a melyben annyi agilitást és odaadást fejtett ki eddig.

* **Uj tiszteletbeli kanonok.** Király Ö Felsége *Hottovinszky* Károly helyettes alesperes és balassagyarmati plebánost, valamint *Novák* Lajos szentszéki ülnök s budapesti főgimnáziumi hitlanárt az esztergomi főkáptalan tiszteletbeli kanonokjává nevezte ki.

* **Az ifjuság az esztergomi ünnepen.** A budapesti egyetemi ifjuság nevében *Köpösdý* Dezső, az »Egyetemi kör« elnöke és *Zsembery* István, az »Altalános Egyetemi Segítő-Egyesület« elnöke Esztergomban jártak a katolikus ünnep dolgában. *Boltizár* József püspöknél és *Waller* Gyula dr. kanonoknál tisztelegtek, a kik a küldöttséget igen szívesen fogadták s abban állapodtak meg, hogy az ifjuság küldöttei az aug. 15-iki ünnepen diszmagyarban jelennek meg a Kör selyemzászlajával, melyet a Szűz Mária képe ékesít. A többi egyetemi és főiskolai polgár a zarándoklókhoz csatlakozik.

* **Beszűntetett fürdővonatok.** A magyar kir. államvasutak kolozsvári üzletvezetősége közzé tette hirdetményét, a mely szerint folyó évi *augusztus hó 10-től* apasztja a Nagyvárad és a Püspök- és Félix-fürdők között közlekedő vonatok számát. Augusztus 10-től ugyanis *megszűnik* a Nagypiacz-térről a fürdőbe *reggel 5 óra 45 perczkor* induló és a Félix-fürdőből *reggel 6 óra 37 perczkor* induló vonatok közlekedése.

* **A lelenczház felállítására.** A Fehér Kereszt-egyesület nagyváradai fiókja azon czélból alakult meg, hogy Nagyváradon lelenczházat állítson fel, amelyben 7 éven aluli gondozás nélküli gyermekek nyernének elhelyezést az állam költségén. A helyiségről és a berendezésről azonban az egyesületnek kell gondoskodni. Nagyvárad város törvényhatósága hajlandó a városi árvaház üresen álló helyiségeit a lelenczház céljaira ingyen átbocsátani, előbb azonban erre nézve meghallgatja az árvaház igazgató-választmányát. Ez iránt a város átirt a választmányhoz, a mely szombaton, augusztus hó 4-én délelőtt 11 órákor ülést tart a város-házán.

* **Elhunyt matróna.** Egy széles körben ösmert és becsült öreg polgárnő, *özv. Rakolyai* Jánosné, született *Czell* Karolina hunyt el tegnap hajnali 3 órákor. Tisztes kort, 83 évet élt s csak utóbb, pár hónap óta betegeskedett. Temetése ma, szerdán délután 3 órákor megy végbe a Kis-kut- és Kálvária-utca sarkán levő gyászházban. Nyugodjék békében!

* **Uj vasuti üzletvezetőségek.** Nagyvárad városa feliratban, deputáció útján kérte egy vasuti üzletvezetőséget itt leendő felállítását. A kereskedelmi miniszter kereken kijelentette, hogy a kérelmet nem teljesítheti. Amiért mi hiába rimánkodtunk, uj évtől kezdve megkapja öt vidéki város. A szegedi üzletvezetőséget reformálják és pedig akként, hogy elveszik tőle a délvidéki pályákat s ezek számára Temesvárott állítanak fel új üzletvezetőséget. A szegedihez pedig a nagy alföldi vonalat csatolják Czeglédig. Uj üzletvezetőséget szerveznek még Temesváron kívül Pozsonyban, Losoncban, Eszéken és Pécsen.

* **Szlávy József állapota.** *Szlávy* József koronaőr állapota harározottan aggasztó méreteket öltött. Néhány napi javulás után tegnap óta állapota rosszabbodott, olyanyira, hogy már csak mások segítségével vesz magához táplálékot, azt is csak tejet. Környezete a legrosszabbtól tart.

* **Kinevezés.** Ifj. *Böszörményi* Gézá, *Böszörményi* Géza ügyvéd fiát, a Nagyvárad Takarékpénztárhoz gyakornokká nevezték ki.

* **Esküvő.** Tegnap tartotta esküvőjét a Szent László-templomban *Maszlay* Gyagyovszky János volt fürdő gondnok, mennyasszonyával *Buchmann* Jolán kisasszonnyal, *Juhász* György gör. kath. kanonok, keves és szép unoka hugával. Az esketést dr. *Vucskics* Gyula plebános végezte s rövid beszédet intézett az ifju párhoz.

* **Tanulmányuton.** Nagyvárad város közvilágítása olyan elhagyatott állapotban van, mint akár melyik tizedrendű nagy községben. Eltekintve azon aránylag kevés utcától, a hol gázvilágítás van, a város nagy részét ó-kori petroleum lámpákkal világítják, a melyek nem égne, ha sötét van s pislognak, ha holdvilágos az éj. De azért nagy összegbe kerül ez a közvilágításnak gunyolt valami. Ezek az állapotok akar segíteni a városi tanács. Mivel pedig az egész várost gázzal nem lehet világítani, nincs más mód, mint a mostani petroleum lámpák helyett a villamos világítás berendezése. *Bordé* Ferencz tanácsnok tegnap tanulmányutra indult. Megtekinti azon városokat, a hol a közvilágítást vilanynyal látják el.

* **A város közegészsége.** Nagyvárad város közegészsége az elmúlt július hóban jobb volt, a mint az előző június havi állapot. A ragályos fertőző betegségek közül 11 vörheny eset 2 halálzással, 9 hasi hagymáz 1 halálzással, továbbá roncsoló toroklob, kanyaró és hörgurur halálzással nélkül fordultak elő. A bélhurut a csecsemők között most is sok áldozatot követelt; 29 esetben okozott halált. Július hóban

élve született 61 fiú, 45 leány, összesen 106 gyermek. Meghalt 50 férfi és 46 nő, összesen 96 egyén. A szaporodás 10. Elhaltak városrészek szerint: V.-Ujvárosban 26, V.-Olasziban 26, Váralja-Velenczén 17, a kórházakban 27. Hét éven alóli korban elhalt 45, vagyis csaknem fele az elhaltaknak. Ez élénken megvilágítja nálunk a gyermekhalandóságot.

Diszes temetés. Nagy gyászpompával temették tegnap délelőtt az oly ifjan elhunyt *Domokos Gyula* ugrai gyógyszerész nejét szül. *Szeghalmi Vilma*t. A végtisztességnél nagy számu előkelő közönség volt jelen. A gyász-háznál *Sulyok István* ref. lelkész megható gyászbeszédet tartott. A nehéz érczkoporsót elfedték egészen a szebnél-szebb koszoruk. A temetőben *Domokos Lajos* lelkész szép gyászimát mondott. — Adiszes temetést Weiszlovits Adolf és fia temetkezési intézete rendezte.

Cseng-Ki-Tong, a próféta.

— Aki megjósolta a kínai háborút. —

Rendkívül érdekes visszaemlékezést eleve-nit föl a párisi »Journal des Debats.« Tizen-négy évvel ezelőtt, 1886 június 13-án, a párisi »Cercle Saint Simon«-ban felolvasást tartott Cseng-Ki-Tong tábornok, a kínai követség katonai attachéja.

Ugy hangzott az, — mondja a Debats — mintha riadót fujtak volna, mintha a sárga faj háborút üzenne a fehér fajnak és a halgatóság, amely »Tout Paris« elegáns elemeiből alakult, a tetszés zajos és lelkesült kifejezései-vel árasztotta el. Cseng-Ki-Tong általánosan az ifjú Kína egyik legtehetségesebb képviselőjé-ként volt ismeretes és tudták róla, hogy Li-Hung-Csangnak bizalmasa és tanítványa. Majd gyöngéd és hízog, majd pedig éles és metsző hanggal adta elő burkolt gonyolódásait és tré-fásnak gondolt fenyegetéseit.

Ugy kezdte, mintha önmaga fölött mulatna: bocsánatot kért a ruházata miatt, továbbá azért, hogy az arcszínre sárga, a szeme ferdén áll és hogy czopfot visel. Hozzátette, hogy ő Párisi bájos tartózkodási helynek tekinti; a párisi szabók izléses emberek, a szakácsok tökéletes művészek s a színházak kitűnő szórakoztató helyek. A párisi nők páratlanok és a mandarinok szerencsések volnának, ha lábaik elé hódolatlejtően feküdhethetnének, ámbátor, hogy azok a lábacsokk távolról sem olyan kicsinyek, mint a honi lábak.

A felolvasó ironiája fokozatosan maróbb és kihívóbb lett. Nem tagadta, hogy sok dolog, amit itt tapasztal, csodálatba ejti és hogy ő a párisi embert távolról sem dicsérheti feltétlenül. Ő például azt hiszi, hogy a párisiak ugyan-novetett fényes civilizációja a hiúság, hönnyelműség és a romlottság mérhetetlen sokaságát takarja. Ugy mondta ezt, mintha éppenséggel nem volna szándéka a hallgatóságot megsérteni és bocsánatot kérve »kínai ügyetlensége«-ért, sértő igazságait még kellemetlenebb igazságokkal tetőzte.

A tábornok a következő jóslatszerű fenyegetéssel fejezte be az előadást.

»Őnök nem ismerik Kínát. Ez az ország rengeteg nagy, mi kínaiak sem ismerjük egészen. Európa, amely éppenséggel nem tud mindent, de különösen a kínai dolgokban tájékozatlan, rosszul teszi amikor olyan könnyelműen beszél a mennyei birodalomról és a távolból úgy bánik vele, mintha »quantité negligable«-nál egyéb nem volna. Kína a rejtett és most még alvó erőnek hatalmas rezervoárja. A kínai konzervatív, békés földmivelő nép. Az európai úgy bánik vele, mintha szellemileg

visszamaradt volna, holott pedig a kínaiak fe-dezték fel a puskaport és talán nincsenek min-den igazság híján, amikor ők a maguk részéről az európaiakat barbároknak és betolakodott népségnek tekintik.

Sok száz év óta nem tüzei már a kínaiak lelkét a hadviselés eszméje, nem gondolnak háborúra és nem is örülnének, ha úgy kerülne a sor, hogy háborút viselni kénytelenek volnának.

De ki tudja? Nem lehetetlen, hogy már a közel jövőben igen különös dolgokat tapasztalunk. A sárga faj nem mondta még ki az utolsó szót. Azon a napon, a melyen Kína félreteszi Konfuciusát, hogy önkéhez hasonlóan a hadviselés tudományában elmélyedjen, azon a napon, amikor európai mintára katonai instruktorokat szerez, amikor ópium és szesz helyett gyors-tüzelő fegyvereket, Krupp-féle ágyukat, páncélos hajókat és torpedókat vesz, azon a napon amikor Kína egész hadviselő erejét fegyverre szelítja és háborúra küldi — azon a napon számolni kell még Kínával és bizony mondhatom, nehéz dolog lesz ezt a számadást könnyen lezárni. Qui vivra verra!

A tizenégy év előtti jóslat, ime betel-jesedett.

IRODALOM.

A magyar Sion. Egyházirodalmi havi folyóirat júliusi füzeté megjelent a következő tartalommal: Legmélyebb titkunk, legnagyobb kincsünk. *Krammer György* dr.-tól. Modern geologia. *Felhő* dr.-tól. Mária-kultusz. *Zubriczky Aladár* dr.-tól. Hogyan utaztunk Rómába negyven évvel ezelőtt? *Várnaitól.* Irodalom és művészet. *Forster Gyula:* III. Béla magyar király emlékezete. *Ism. J.* — *Dr. Johannes Nikel:* Bibl. Studien herausg. von Prof. Dr. Bardenhewer. *Ism. Kereszty Viktor* dr. — Szűz Mária Rózsafüzér albuma az 1900. jubileumi évre. *Ism. Liberius.* — *Mayer Manó:* Hitvédelmi értekezések. *Ism. L.* — *Ujházy László:* A magyar nemzet történelme. *Ism. X.* — *Stoicz Alban:* Kleinigkeiten I. Sammlung. *Ism. L.* — Vegyes közlemények. — Az ügyesen szerkesztett folyóirat megjelenik Esztergomban, Buzárovits Gusztáv könyvnyomdájában. — Előfizetési ára egész évre 12 korona.

Igazságszolgáltatás.

Letartóztatott hírlapíró. *Pápay* Lajos, az ismert bizalmas rendelet szerzőjének kinyomozását célzó vizsgálat folyamán letartóztatott hírlapíró még mindig vizsgálati fogságban tartják, minthogy vonatkozik megnevezni azt a hivatalnokot, aki neki az állítólagos rendeletet megmutatta. Az ügyészség különben nagy erélyvel látott hozzá az ügy tisztázásához s az a törekvése, hogy *Pápay* Lajos vallomása nélkül tisztázza az ügyet, valószínű hogy a közeli napokban már szenzációs eredménnyel fog járni. Az ügy iratait különben ma terjesztették fel az ítélőtáblához, hogy a fogvatartás ügyében végleg döntsön.

Brunkaláné nem kapott kegyelmet. Megirtuk, hogy *Brunkala* Lászlóné, *Spiegel* József és *Kégl* József, a Vásonkeő-pör vádlottai miután a kuria is elutasította pörújítási kérel-müket, a büntetés elengedése miatt kegyelemért folyamodtak. A budapesti ügyészség az igazság-ügyminiszterhez terjesztette az elítéltek kegyelmi kérvényét, az igazságügyminisztériumban pedig — elutasították a kérvényt. Ez azonban aligha érdekli Brunkalánét, mert már régen kül-földre szökött.

A nagyvárad kir. tábla elintézt ügyei.

Előadó: *Poynár Dénes.*

1842 Kozma Ferencz magánokirat hamisítás — helyben hagyva.
1876 Mancs Medre lopás — helyben hagyva.
1885 Szegfű Lajos testi sértés — helyben hagyva.
2045 Győri Nagy Imre becsületsértés — vissza-utasítva.
2444 id. Nun József és társa testi sértés — visszautasítva.
2555 Gál József testi sértés — részben meg-változtatva.

Előadó: *Balogh Samu.*

2077 Urbán Pál testi sértés — helyben hagyva.
2079 Juhász Lajos hamis eskü — helyben hagyva.
2094 Szabó József és társa lopás, stb. — megváltoztatva.
2098 Birta Vaszali és társa hatóság elleni erőszak — helyben hagyva.
2101 Triffa Tógyerné magánlaksértés — helyben hagyva.
2116 Veszprémi Károly testi sértés — részben megváltoztatva.
2141 Popa Györgye rágalmozás — helyben hagyva.
2142 Stern Sámuel magánokirathamisítás — rendelet.
2488 Murezán Juon jogtalan elsajátítás — megváltoztatva.
2503 Mayer Károly lopás kísérlet — meg-semmisítve.
2581 Fülöp Jakab és társa jogtalan elsajá-títás — helyben hagyva.

TANUGY.

A iskolaszék megalakulása. A köz-ségi iskolaszéknek fontos gyűlése lesz szombaton, mert ekkor választja meg elnökét és fő-gondnokát, vagyis határozza meg, hogy kinek kezébe teszi le a községi iskolák ügyeinek vezetését. Az iskolaszék legutóbbi ülésén elhalasz-totta az elnökválasztást s egy bizottságot küldött ki, hogy törhetlen ragaszkodásának kifeje-zése mellett újból kérje fel dr. *Sipos* Árpádot az elnökség további elfogadására. Mint értesü-lünk, dr. *Sipos* Árpád ragaszkodik lemondásá-hoz és semmiképp nem hajlandó elfogadni to-vábbra az iskolaszék elnökségét. — Új elnökül az iskolaszék tagjainak egyrésze *Hegyesi* Már-ton eddigi főgondnokot óhajtja, az u. n. városi párt azonban, bár tisztelettel hajlik meg He-gyesinek a közs. iskolák ügyében kifejtett tevé-kenysége előtt, olyan elnököt akar, a ki a vá-rosi törvényhatóságnak is tagja s így a közs. iskolák ügyében felszólalhat. Több jelöltet em-legetnek, ezek között dr. *Bulyovszky* József polgármesteri, továbbá dr. *Molnár* Imre jog-akadémiai tanárt és *Krüger* Viktor reáliskolai igazgatót. Mindenesetre nagyon is tanácsos lenne elnöknek vagy is alelnöknek olyan férfit választani, a ki járatos a tanügyekben és a paedagógiában.

REGÉNY-CSARNOK.

Balny város titka.

Regény.

Franziából fordította: K-Ö.

9.

II.

— De azt tudja a kisasszony, ez fontos körülmény, hogy édes atyja éjfélkor még irodá-jában volt. Őa világgóságát látott ott?

— Igen bíró ur, éjfélkor az iroda ki volt világitva, az ablakredőny résein át viláosság szűrődött át.

— Kegyed fent volt akkor, kisasszony?

Lucie e kérdésre zavarba jött és erősen elpirult, a mi nem kerülte ki a bíró figyelmét.

— Nem tudtam elaludni, tehát felkeltem, szólt végre. Kinéztem az ablakból, melyről éppen az atyámra lehet látni.

— De hiszen a kisasszony szobája ugyanazon az oldalán van a háznak, mint édes atyjáé.

Ezt mondva Boislevent élesen szemébe nézett Lucienak, ki még jobban elpirult és nem felelt.

— Tudomása szerint nem szokott-e este Ledoux ur valakit fogadni.

— Tudtommal senkit.

— Be szokta ő zárni az ajtaját?

— Az előszobába vezetőt azt hiszem igen, de a lakásba vezetőt nem, mert valahányszor az irodába lementem, mindig nyitva találtam.

— Még egyszer bocsánatot kérek, hogy ily fájdalmas ügyet bolygatok, de sok jel arra mutat, hogy a tettet a házban jártas ember követte el. Nem gyanakszik valakire?

— Legkevésbé sem.

— Bizonyos ön Péterben, a kertészen?

— Tizenegy éve van már nálunk és nagyon szerette atyámat, mint mindenki, a ki csak ismerte.

(Folyt. köv.)

A betegsegélyző pénztárak reformja.

A kerületi betegsegélyző pénztárak szervezetével a kereskedelmi miniszter nincs megelégedve s az erre vonatkozó törvényt reformálni akarja. Az erre vonatkozó javaslatokat a kamaráknak s a kerületi pénztáraknak véleményezésre megküldötte.

A vidéki kerületi betegsegélyző pénztárak Budapestén értekezletet tartottak, a melyen megbízták Szontágh Jenőt, a szolnoki ker. betegsegélyző pénztár titkárát, a miniszterhez intézendő felterjesztés elkészítésével. A felterjesztés szerint a megalkotandó, új betegsegítő pénztári törvénynek már a címe is kiegészítendő volna azzal, hogy a törvény nemcsak ipari és gyári, hanem kereskedelmi alkalmazottak betegség esetén való segítéséről is intézkedik.

A továbbiakra vonatkozólag csakis a legteljesebb pénztári centralizáció az, mely a betegsegítés érdekében egyedül célravezető. Megszüntetendők az 1000-nél több taggal bíró ipartestületi pénztárak, valamint a gyári és vállalati pénztárak is.

Föltétlenül szükségesnek tartja a tervezet a betegsegítési ügy központosítását és a pénztárak központi vezetését. De nem tartja elegendőnek, hogy a tervezett központi szövetség csak a kerületi pénztárak országos szövetsége legyen, hanem az egységes vezetés érdekében azt kívánja, hogy a központi szövetség az összes hazai pénztárak szövetsége legyen.

A pénztárak föltségeinek a központi szövetség pénztárába való beszállítása tekintetében kéri a törvényjavaslatban megállapítani, hogy minden szövetségi pénztár a központ által könnyen ellenőrizhető szükségletei fedezése után fennmaradó pénzfölöslegét a központba szállítani tartozik.

A pénztári tagoknak nyújtandó segítség ügyében a minimális segítség közé felveendőnek tartja a családtagok díjtalan orvoslását és gyógyszerekkel való ellátását.

Javasolja, hogy a pénztári hozzájárulás mértékének a nem kerületi pénztárakra nézve való megállapítását a központi szövetség hatáskörébe utalják.

Szükségesnek tartja, hogy a járulékok kiszámítása, beszedése és nyugtázása, stb. iránti intézkedés kizárólag a segélyző pénztárak feladata legyen.

A bejelentések eszközzésének ellenőrzésére nézve ajánlja a tervezet annak elrendelését, hogy az iparhatóságoknál megkötött inasszerződésekről és a munkakönyvek alapján tett bejelentésekről az illető hatóságok hivatalos értesítéseket küldjenek az illetékes pénztáraknak.

A reformtervezet hiányaként megemlíti, hogy az orvosról szó sincs benne, pedig ennek működése igen fontos.

TAVIRATOK.

Alfréd koburgi herceg halála.

Budapest, jul. 31. (Saját tud. táv.) Alfréd szász koburg-góthai herceg szív-szélhűdésben meghalt. — Alfréd Ernő Albert Edinburg hercege másodszülető fia volt Viktória angol királynénak. Windsorban született 1844. aug. 6-án. Csak akaratán mulott, hogy nem lett koronás fő, mert 1862-ben Görögország királyává választották, de nem fogadta el a felajánlt görög koronát. 1868. márcz. 12-én O'Farrel ir munkás merényletet követett el ellene, azonban csak könnyebb sérülést szenvedett. Világlátott ember volt, mert beutazta Keletet, Kinát, Japánt, Indiát. Házassága által ő és az angol udvar közeli rokonságba jött az orosz uralkodó családdal. Ugyanis 1874. január 23-án tartotta esküvőjét a bomba-merénylet áldozatául esett II. Sándor orosz czár egyetlen leányával, *Mária* főhercegnővel. Négy gyermeke volt. Fiát, Alfréd herceget Németországban nevelteti, mert ez II. Ernő koburg-góthai herceg utódjává van kiszemelve.

A czár mint tanu.

Belgrád, julius 31. (Saját tud. táv.) Mindjobban bizonyossá válik, hoay Sándor király nőül veszi a nála jóval idősebb Draga Masinnét. Nagy szenzációt keltett a városban az a hír, hogy *Miklós* orosz czár elvállalta, hogy tanu legyen Sándor király esküvőjén.

Öngyilkos hadnagy.

Bécs, julius 31. (Saj. tud. távirata.) St.-Ulrikből (Tiro) sürgönyzik, hogy ott *Kollaritz* Béla 21 éves közös hadseregbeli hadnagy agyonlőtte magát. A fiatal ember Budapestről utazott Tiroba. Az öngyilkosságot megelőzőleg hevesen öszszeszóvalkozott atyjával.

KÖZGAZDASÁG.

Mely műtrágyákat szabad együttesen és melyeket csak egyenként kiszórni? A különböző műtrágyafélék használatánál sok körülményre kell ügyelnünk és tekintetbe vennünk, melyekre most egyenként nem terjeszkedünk ki. A következő sorokban csak arról akarunk egyet-mást elmondani, minők trágyafélék használhatók együttesen és minők külön. Ismeretes, sajnos azonban még eddig csak kevés méltányolt tény, hogy a műtrágyafélék hatása gyengül, esetleg teljesen hatástalanok is maradnak ha a különféle kereskedelmi trágyafélék helytelen összeállításban vitetnek keresztül. A következőkben csakis a három legfontosabb nitrogént, kálium és foszforsavat pótló műtrágyafélékről kívánunk szólni.

Nitrogéntrágyák. A chilisalétrom együttesen szórható ki az istállótrágyával, csontliszttel, gyapjuliszttel és composttal, anélkül, hogy nitrogén veszteségektől kellene tartanunk. A kén-savas ammoniákat és az ammoniák-szuperfoszfátokat égetett mésszel, márgával, hamuval és Thomas-salakkal nem szabad keverni s e-ekkel együttesen a talajon kiszórni, mert ez utóbb említett négy anyag az ammoniák elillanását elősegíti. Ammoniak tartalmu trágyafélék használatánál, a megelőzőleg említett anyagokat előbb alá kell szántani. A talajban nem

kell már annyira tartanunk nitrogén veszteségektől, mert a talaj megkötöi ezen elemet. Az olyan trágyafélék, a melyek a nitrogént részben ammoniák, részben szerves vegyületek alakjában tartalmazzák, vagy amelyeknek szerves nitrogénje könnyen alakul át ammoniák nitrogénné, minők a guano, friss vér, istálló trágya mésszel vagy márgával, fahamuval vagy Thomas-salakkal ne érintkezzenek közvetlenül. A meszet és márgát nem szabad közvetlenül az istállótrágyára szórni, hanem azt előbb alá kell szántani. Az olyan műtrágyák használatánál, melyek a nitrogént csak szerves alakban tartalmazzák pl. vér, szaru-csontliszt normális viszonyok között nem kell nitrogén veszteségektől tartanunk, mindazonáltal nincsen kizárva annak a lehetősége, hogy legalább is részben csekély nitrogén veszteségek állanak elő. A márga és a thomas-salak a szaru és csontliszt gyapoptpor, őrlött olajpogácsa bomlását nem idézi elő. A kompoztrakást mésszel és márgával szokták behinteni ezután czélszerű azonban rögtön nedves földdel letakarni, hogy nitrogén veszteségek ne állhassanak elő.

Foszforsav trágyák. Figyelembe jöhetnek a szuperfoszfátgipsz, mely részben szabad foszforsavat tartalmaz, a szuperfoszfát, melyben a foszforsav legnagyobb része vízben oldható alakban foglaltatik, a präcipitát, csontliszt, Thomas-salak. A szuperfoszfátok és a szuperfoszfát gipsz foszforsavának hatását hátrányosan befolyásolja a Thomas-salak, a méz, márga és a fahamu azáltal, hogy annak oldhatóságát csökkentik. Ugyanez az eset a präcipitátnál is előfordulhat. Ez okból az ősszel meszezett vagy márgázott szántóföld csak a következő tavasszal trágyázható meg szuperfoszfáttal. Thomas-salaktól égetett mésszel együttesen kiszórni vagy pedig a Thomas-salaktól közvetlenül a méz alászántása után felszórni nem tartják helyes eljárásnak s pedig főképen azért nem, mert a talajban levő thomas-salakra oldó hatást főképen az abban levő szén-oxid gyakorol. Ha azután a talaj meszet tartalmaz, ugy első sorban az veszi a talaj szénsavát igénybe s ekkor nem számíthatunk a foszforsav gyors hatására. Ilyen esetekben legczélszerűbb a meszet alászántani, hogy a talajban részben szénsavval telítődjék s csak azután hozzuk a thomas-salakt a talajba. Márga és fahamu minden káros következmény nélkül együttesen szórható Thomas-salakkal el. A Thomas-salak bizonyos nitrogén tartalmu műtrágyafélék értékét csökkenti, míg ellenben a több foszforsav trágyák ily hátrányos tulajdonságokat nem mutatnak.

Az aratás eredménye Belényesen.

Az aratásnak meglehetősen szép idő kedvezett Belényesen; az elmúlt héten minden megszakítás nélkül ki-ki befejezhette az aratást. Most már a cséplést is megkezdették. A buza amint már egyszer megírtam, igen szép s gyengébb eredményt senki sem remélt a tavalyinál. Kereszt ugyan nem sok volt, mert a buza igen ritka, hanem a kalász szép telt. Frappáns bizonyíték az, hogy ahol máskor 100 kereszt buza volt, ugyanannyi földrészen most csak 60 kereszt lett s a termés mégis jobb eredményt hozott, mint a sűrűbb buza. Így csakis a szalma meglehetősen kevés. A buza szeme nem mondható aprónak — közép nagyságú. A rozs és az árpa is elég szép, de mindenesetre meglátszik a fagyos szenteknek a hatása.

A buza learatására járt igen kedvező száraz idő a tengerinek nagy hátrányára volt. A kis ideig tartott esőt a föld mohón szivta be s az utána jött rekkenő forróság csak elősegítette a tengerinek a fonnyadását. Különb a tengeri ezen a vidéken meglehetősen silány. Nem lesz érdektelen egy a mult heti vásáron folytatott beszélgetést ide fűzni. Két magyar paraszt gazda beszélgetett a vetésről. Azt mondja az egyik: »A buza szép, hál' Istennek, de mán tengeri, az nem lesz.« »Nem igen bánom én — felel nagy bölcsen a másik — nekem mindent pótol a buzám!«

A szőlő, igaz ugyan, hogy a filoxera az itt levő szőlőhegyeket végigvándorolta, de ami megmaradt még, vagy már új ültetés, jóllehet a májusi fagy észrevehető rajta, mégis *elég szépen fejlődik*. A lugasokon meg különösen szép a szőlő, de ezeket jól megviselte a mult-kori szélvihar, ehhez járult aztán a *mai július 30-iki szélvész*, amely ugyancsak meghagyta nyomát mindenütt. Egész délután tartott a nagy szél, de orkászertű csak egy és két óra között volt. — A gyümölcs termés *ugyancsak silány* úgy, hogy jó ideje a gyümölcsstermesztés ilyen meddő nem volt. De nem csoda! A virágzásban volt fák a májusi fagy áldozatai lettek. *Kajszin barack még kóstolónak sincs* őszi csak kevés. Szilva csak itt-ott van.

Különbö a most *csütörtökön és pénteken tartandó országos-vásár* már meglehetősen képét fogja nyújtani az idej termésnek.

A magyar gazdák szemléjének a magyar gazdaságvétség folyóiratának (szerkeszti: *Bernát István*) jubileumi füzete a következő tartalommal jelent meg. Parisiana (B. I.) Magyar hajózás és külkereskedelem (Holek Samu) Ruskin mint socialpolitikus (Geőcze Sarolta) Birtok megosztás Debreczenben (Zoltai Lajos) Új választási rend Belgiumban. Ellenségünk — a pénz (V. Viadal) Társadalmi krónika (Maszk), melyet lapunkban egész terjedelmében közlünk. Különfélék: Angolok Fiumében. — Anglia közgazdasága 1899-ben. — Méline és Darányi. — Az agráriusok bünlajstroma. Krónika zárja be az érdekes füzetet. Megjelenik Budapesten Kilián Frigyes kir. egyetemi könyvtáros bizománnyában. Ára egy évre 12 korona. Egy s szám 1 korona 20 fillér.

**Reich Jenő és Társa
Tőzsde jelentése.**

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, július 31.

Osztrák hitel	—	—	—	—	660.—
Magyar hitel	—	—	—	—	684.—
Allamvasut	—	—	—	—	653.50
Rimamurányi	—	—	—	—	515.—
Magyar jelzálog	—	—	—	—	426.—
Salgótarjáni	—	—	—	—	—
Wagon-kölcsön	—	—	—	—	—

Határidők.

Budapest, július 31.

Buza októberre	—	—	—	—	7.49
Buza júniusra	—	—	—	—	7.83
Új tengeri	—	—	—	—	5.10
Rozs okt.	—	—	—	—	6.71
Zab okt.	—	—	—	—	5.18
Káposzta, repce, aug.	—	—	—	—	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. július 31-én.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	96.—
Magyar koronajárdék	—	—	—	—	90.80
Magyar vasuti kölcson aranyban 4 1/2%	—	—	—	—	100.50
Magyar vasuti kölcson ezüstben 2 1/2%	—	—	—	—	99.60
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	97.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	90.50
Italméresi jog megváltási kötvény	—	—	—	—	98.30
Horváth-szlavonföldtehermentesítési kötvény	—	—	—	—	92.50
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcson	—	—	—	—	158.—
Tiszaszabályozás szegedi sorsjegyek kölcson	—	—	—	—	138.50
Osztrák járdék papirban	—	—	—	—	97.50
Osztrák járdék ezüstben	—	—	—	—	97.25
Osztrák járdék aranyban	—	—	—	—	96.25
Osztrák korona járdék	—	—	—	—	96.75
Osztrák államsorsjegyek	—	—	—	—	134.50
Osztrák magyar bankrészevény	—	—	—	—	17.—
Magyar hitelbankrészevény	—	—	—	—	688.—
Osztrák hitelintézet részevény	—	—	—	—	667.25
Párisi vista	—	—	—	—	96.60
20 frankos arany (Napoleon d'or)	—	—	—	—	19.33
Németbirodalmi márka	—	—	—	—	118.45
London vista	—	—	—	—	243.—
20 márkás arany	—	—	—	—	23.72

583/1900 végreh. szám.

Árverési hirdetés.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a nagyszalontai kir. járásbíróóság 1900. évi V. 184. számú végzése következtében Dr. Schweiger Ede nagyváradi ügyvéd által képviselt Rónya Lajos s. kereszturi lakos javára **Egri János és társa o. kányai lakosok** ellen 122 kor. s jár. erejéig 1899. június hó 17-én fogatosított kielégítési végrehajtás után lefoglalt és 560 kor. becsült következő ingóságok u. m.: Sertések, borju és házi butorok nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a nagyszalontai kir. járásbíróóság 1900. évi V. 184/4 számú végzése folytán 122 kor. tőkekövetelés és eddig összesen 19 kor. 20 fill.-ben bíróság már megállapított költségek erejéig Okányban alperesek lakásán közbenjárás mellett leendő eszközzésére **1900 évi augusztus hó 8 napjának d. e. 1/2 10 órája** határidőül kintezetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. §-ai értelmében középszézfizetés mellett, a legelőbbit ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, jelen árverés az 1881. évi LX. t. cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt N. Szalonta, 1900 évi július hó 18 napján.

Magyar István,
kir. bírósági végrehajtó.

Dr. VUCSKICS GYULA.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1900. évi május 1-től.

Nagyvárad—Belényes—Vaskóh.				Vaskóh—Belényes—Nagyvárad.				Nagyvárad—Érmihályfalva.				Érmihályfalva—Nagyvárad.								
Ty. sz. sz.		Sz. v.		Sz. v.		Th. v. sz. sz.		Személy v.		Vegyes v.		Személy v.		Vegyes v.						
Nagyvárad ind.	5 35	2 40	Vaskóh ind.	4 —	2 55	Nagyvárad ind.	4 15	6 44	Érmihályfalv. ind.	6 10	5 20	Vaskóh ind.	4 12	3 08	Nagyvárad ind.	4 30	7 10	Érselind	6 40	6 —
V.-Velenceze	5 47	2 51	Lunka-Rézbánya	4 12	3 08	B.-Püspöki	4 30	7 10	Székelyhid	7 10	6 48	Székelyhid	4 39	3 37	Bihar	4 50	7 36	Nagykágya	7 22	7 02
Félix-Fürdő	6 11	3 13	Szudrics	4 39	3 37	Bihar	4 50	7 36	Nagykágya	7 22	7 02	Belényes	4 57	4 16	Paptanási	5 14	8 05	B.-Diószeg	7 35	7 22
Kardó	6 26	3 27	Belényes	4 57	4 16	Gyapoly	5 14	8 05	B.-Diószeg	7 35	7 22	Nyárló	7 07	4 07	Gyapoly	5 27	8 44	Gyapoly	7 50	7 40
Nyárló	7 07	4 07	Sonkolyos	5 23	4 39	B.-Diószeg	5 43	8 59	Paptanási	8 11	8 08	Magyar-Gyepes	7 19	4 18	Nagykágya	5 55	9 07	Paptanási	8 11	8 08
Magyar-Gyepes	7 19	4 18	Belényes-Ujlak	5 40	4 51	Nagykágya	5 55	9 07	Bihar	8 29	8 33	Tasádfő	7 34	4 32	Székelyhid	6 24	9 32	Bihar	8 29	8 33
Tasádfő	7 34	4 32	Borz	5 49	5 01	Érselind	6 45	10 —	B.-Püspöki	8 52	8 58	Drág-Cséke	7 55	4 46	Érmihályfalv. érk.	7 15	10 36	B.-Püspöki	8 52	8 58
Drág-Cséke	7 55	4 46	Sólyom	6 05	5 22	Szombatság-Rogoz	9 02	5 47	Nagyvárad érk.	9 06	9 13	Magyar-Cséke	8 12	5 01	Érselind	6 45	10 —			
Magyar-Cséke	8 12	5 01	Gyánta	6 26	5 43	Dobrest	9 10	6 29	Nánhegyessel	9 36	7 01	Dusesd	8 25	5 13	Érmihályfalv. érk.	7 15	10 36			
Dusesd	8 25	5 13	Hollód	6 40	6 —	Szombatság-Rogoz in	9 10	6 35	Nánhegyessel	9 36	7 01	Szombatság-Rogoz	9 02	5 47	Dobrest	9 46	7 11			
Szombatság-Rogoz	9 02	5 47	Dusesd	7 25	6 55	Nánhegyessel	9 36	7 01	Szombatság-Rogoz érk.	9 46	7 11	Hollód	9 15	5 59	Dobrest	9 46	7 11			
Hollód	9 15	5 59	Magyar-Cséke	7 37	7 08	Dobrest	9 46	7 11	Szombatság-Rogoz érk.	9 46	7 11	Gyánta	9 29	6 12	Szombatság-Rogoz érk.	9 46	7 11			
Gyánta	9 29	6 12	Drág-Cséke	7 56	7 33	Szombatság-Rogoz érk.	9 46	7 11	Szombatság-Rogoz érk.	9 46	7 11	Sólyom	9 55	6 36	Szombatság-Rogoz érk.	9 46	7 11			
Sólyom	9 55	6 36	Tasádfő	8 10	7 47	Szombatság-Rogoz érk.	9 46	7 11	Szombatság-Rogoz érk.	9 46	7 11	Borz	10 10	7 01	Szombatság-Rogoz érk.	9 46	7 11			
Borz	10 10	7 01	Magyar-Gyepes	8 24	8 02	Szombatság-Rogoz érk.	9 46	7 11	Szombatság-Rogoz érk.	9 46	7 11	Belényes-Ujlak	10 22	7 01	Szombatság-Rogoz érk.	9 46	7 11			
Belényes-Ujlak	10 22	7 01	Sonkolyos	8 34	8 13	Szombatság-Rogoz érk.	9 46	7 11	Szombatság-Rogoz érk.	9 46	7 11	Sonkolyos	10 35	7 13	Szombatság-Rogoz érk.	9 46	7 11			
Sonkolyos	10 35	7 13	Kardó	8 57	8 36	Szombatság-Rogoz érk.	9 46	7 11	Szombatság-Rogoz érk.	9 46	7 11	Belényes	11 21	7 47	Szombatság-Rogoz érk.	9 46	7 11			
Belényes	11 21	7 47	Félix-Fürdő	9 10	8 49	Szombatság-Rogoz érk.	9 46	7 11	Szombatság-Rogoz érk.	9 46	7 11	Szudrics	11 44	8 09	Szombatság-Rogoz érk.	9 46	7 11			
Szudrics	11 44	8 09	V.-Velenceze	9 31	9 10	Szombatság-Rogoz érk.	9 46	7 11	Szombatság-Rogoz érk.	9 46	7 11	Lunka-Rézbánya	12 13	8 34	Szombatság-Rogoz érk.	9 46	7 11			
Lunka-Rézbánya	12 13	8 34	Nagyvárad érk.	9 41	9 21	Szombatság-Rogoz érk.	9 46	7 11	Szombatság-Rogoz érk.	9 46	7 11	Vaskóh	12 29	8 49	Szombatság-Rogoz érk.	9 46	7 11			
Vaskóh	12 29	8 49	Nagyvárad érk.	9 41	9 21	Szombatság-Rogoz érk.	9 46	7 11	Szombatság-Rogoz érk.	9 46	7 11									